

Табела 5.2. Спецификација предмета на студијском програму основних студија

Студијски програм/студијски програми : Технологије, менаџмент и пројектовање намештаја и производа од дрвета			
Врста и ниво студија: Основне академске студије			
Назив предмета: ХЕМИЈА ДРВЕТА			
Наставник (Име, средње слово, презиме): <u>Бојана А. Клашња, Јасмина Ј. Поповић</u>			
Статус предмета: обавезни			
Број ЕСПБ: 8			
Услов:			
Циљ предмета: Циљ курса је да упозна студенте са основним хемијским једињењима која чине дрвну супстанцу. Такође, познавање надмолекулске структуре целулозе и структуре ћелијског зида, упоредо са познавањем анатомије дрвета омогућиће повезивање са низом основних физичких, структурних и механичких особина дрвета, што ће обезбедити боље познавање дрвета као конструкционог материјала, као и дрвета као сировине за механичку и хемијску прераду			
Исход предмета: Студенти стичу сазнања која их оспособљавају да повежу особине и понашање дрвета као материјала са његовим хемијским саставом, чиме бивају оспособљени за компетентно и организовано приступање решавању проблема.			
Садржај предмета			
<i>Теоријска настава</i>			
Предмет истраживања хемије дрвета и значај за карактерисање дрвета и особина дрвета као конструкционог материјала и сировине за хемијску прераду. Ултраструктура зидова ћелија нормалног и реакционог дрвета. Модел унутрашње структуре зидова ћелија дрвета. Хемијски састав лишћарског и четинарског дрвета. Расподела структурних компонената по слојевима ћелијског зида. Утицај структурних компонената на особине дрвета. Утицај неструктурних - екстрактивних материја на особине дрвета. Основни прилази анализи хемијског састава дрвета - стандарди, узорковање, основне анализе. Молекулска и надмолекулска структура целулозе. Макромолекулска својства целулозе, степен полимеризације. Реактивност целулозе – реакције естерификације и етерификације, промене у киселој и базној средини. Место и улога и састав и структура главних хемицелулоза лишћара и четинара. Састав и структура хемицелулоза компресионог и тизионог дрвета. Методе изоловања хемицелулоза из дрвета. Значај хемицелулоза и лигнификација за хемијску прераду дрвета и њихова улога у производима хемијске прераде. Биосинтеза лигнина у лишћарском и четинарском дрвету, мономерне подструктуре и својства и расподела лигнина у ћелијском зиду. Подела екстрактивних материја по начину изоловања и по хемијском саставу. Смола четинара. Терпени и терпеноиди. Танинске супстанце. Фенолне екстрактивне супстанце. Реакције екстрактивних компоненти у условима хемијске прераде дрвета.			
<i>Практична настава:</i>			
<i>Други облици наставе – лабораторијске вежбе</i>			
<i>Практична настава:</i> Одређивање: садржаја влаге у дрвету и кори, садржаја влаге у дрвету и кори, садржаја пепела у дрвету и кори, садржаја целулозе у дрвној сировини методом Киришнера и Хофера, садржаја екстрактивних материја растворљивих у смеши етилалкохола и толуола, садржаја супстанци растворљивих у води: садржај супстанци растворљивих у топлој води (900Ц), садржаја кисело нерастворног лигнина Класоновом методом; Примена бојених реакција - Мојлеов тест за разликовање различитих врста лигнина; Обрада резултата и припрема елабората			
Литература:			
1. Т. Стевановић Јанежић: Хемија дрвета са хемијском прерадом, Први део Хемија дрвета, Југославијапублик Београд, 1993.			
2. Т. Стевановић Јанежић Хемијска прерада дрвета (за IV разред усмереног образовања дрвопрерадљивачке струке). Завод за уџбенике и наставна средства Београд, 1990.			
3. Т. Стевановић Јанежић, Б. Бујановић: Практикум Хемија дрвета са хемијском прерадом, I део хемија дрвета. Шумарски факултет Београд, 1998.			
Б. Клашња, Ш. Копитовић: Дрво топола као сировина за производњу влакана, монографија. Пољопривредни факултет, Институт за низијско шумарство и животну средину, Нови Сад, 2006.			
Број часова активне наставе 120			Остали часови (консултације)
Предавања: 3	Вежбе: 3	Други облици наставе: 4	Студијски истраживачки рад: 30
Методе извођења наставе			
Предавања, лабораторијске вежбе, консултације			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
активност у току предавања	3	писмени испит	
тестови	55	усмени испит	30
колоквијум-и	10		
елаборат	2		